

TFF'NİN TALİMATLARDA YAPTIĞI 30.04.2012 TARİHLİ DEĞİŞİKLİKLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Av.H.Alpay KÖSE

Spor Hukuku Enstitüsü Yönetim Ve Yürütme Kurulu Üyesi
Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi Spor Hukuku Komisyonu Üyesi

TFF, 3 Temmuz tarihi ile başlayan şike soruşturmasında -daha önce defalarca değerlendirdiğimiz sebeplerden ötürü- aslında çok hızlı sonuçlanması gereken spor hukuku sürecini, bir türlü gereken sonuca yönlendirememişken; Etik Kurulu'nun ikinci ve nihai raporunu TFF Yönetimine sunması ile disiplin yargılamasının başlaması için gerekli adımları atmak zorunda kalmıştır.

Ancak Etik Kurulu raporunun beklenenin aksine bazı maçlarda şike ve teşvik primine ilişkin emarelerin bulunduğu yönünde gelmesi sonucu, ilgili takımların bir alt lige düşürülmesi cezası ile cezalandırabileceğini öngören TFF Yönetim Kurulu, bunu engellemek amacı ile disiplin talimatının şike ve teşvik primini düzenleyen 58. maddesini tamamen değiştirmiş, talimata 105.maddeyi eklemiş, Müsabaka Talimatı'nda da bu değişikliklere paralel değişiklik yapmıştır. Bu yazımda yapılan değişiklikler ve bunların uluslararası spor hukuku normlarına uygunluğu değerlendirilecektir.

58. Maddede Yapılan Değişiklikler:

Öncelikle 58. Maddedeki değişiklikler ele alınacak olunursa; madde ikiye ayrılmış, şike ve teşvik primi ile bunların teşebbüsü birbirinden ayrı olarak düzenlenmiştir.¹ Birinci fıkranın ilk bendinde "*Müسابakanın sonucunun hukuka ve spor ahlakına aykırı şekilde etkilemek yasaktır*" denilerek şikenin yasak olduğu belirtilmiştir. İkinci cümlede, "*Teşvik priminin verilmesi de bu kapsamdadır.*" denilmiştir. Ancak kanaatimce burada "*verilmesi*" kelimesinin kullanılması, sadece verilmesinin yasak olduğu, alınmasının bu kapsamda olmadığı gibi tartışmalara yol açacağından gereksiz olmuştur. Cümlenin olması gereken şekli, "**Teşvik primi de bu kapsamdadır**" olmalı idi.

Bu fiili ihlal eden gerçek kişilere, sürekli hak mahrumiyeti cezası öngörülmüştür. Talimatın önceki halinde 1 ila 3 yıl hak mahrumiyeti düzenlemesi olduğu düşünüldüğünde yeni düzenlemenin önemli bir değişiklik getirdiği ve bunun olumlu bir gelişme olduğu söylenebilir.²

¹ TFF Profesyonel Disiplin Talimatı madde 58 (1), (2).

² TFF Profesyonel Disiplin Talimatı Madde 58 (1) (a).

Takımlar için öngörülen ceza ise bu ihlalin Kulüp Yöneticileri tarafından işlenmesi durumu şartına bağlı olarak bir alt lige düşürme olarak tespit edilmiştir. Burada tartışılması gereken kelime “**Kulüp Yöneticisi**” kavramıdır. Zira “**Yönetim Kurulu Üyesi**” tanımı kullanılmamış olduğundan, yönetici kavramının bu kapsamda mı yoksa daha geniş mi yorumlanması gerektiği madde içeriğinden anlaşılamamaktadır. Kanaatimce “**Yönetici**” kavramı sadece “**Yönetim Kurulu Üyeleri**”ni değil “**Profesyoneller dahil bütün kulüp yöneticilerini**” kapsamaktadır. Zira çoğu zaman, Kulüp profesyonelleri, çoğu yönetim kurulu üyesinden çok daha geniş yetkilere sahip olduğu uygulamada görülmektedir.

Teşebbüsü düzenleyen birinci fıkrada ise eski 58. maddede hiç bulunmayan teşebbüs halinde uygulanacak olan kademeli kurallar belirtilmektedir. Bu fıkrada *kişilere teşebbüs suçunu işlemeleri halinde 1 ila 3 yıl arası müsabakadan men veya hak mahrumiyeti cezası verileceği* düzenlenmiştir.³ Aynı fıkrada yaklaşık bir yıldır spor kamuoyunun gündemini meşgul eden, şike soruşturmasına ilişkin çözümde kullanılma ihtimali yüksek olan takımların teşebbüsü halinde verilecek cezalar da düzenlenmiştir.⁴

Buna göre “**Teşebbüs halinde ilgili kişinin yöneticisi olduğu kulübe, bu talimatta ön görülen disiplin cezaları uygulanabilir**” cümlesi ile takımların teşebbüsünde hangi müeyyidelerin uygulanacağı düzenleme altına alınmış gibi gözükse de bu düzenlemenin uygulamada ciddi sıkıntılara yol açabilecek sorunlu bir düzenleme olduğu kanaatindeyim. Öncelikle cümlede kullanılan “**uygulanabilir**” kelimesinden hiç ceza verilmeyebileceği yetkisi Kurullara tanınmıştır. Fakat ceza verilmesi düşünüldüğünde hangi cezanın verileceği çok ciddi bir muğlaklık içinde bırakılmıştır.

Şöyle ki; “*bu talimatta öngörülen disiplin cezaları*” ibaresi ile madde içeriğinde ceza öngörülmemiş ve bir cümle ile şike ve teşvik primine **teşebbüs suçunu düzenleyen madde içeriğine, talimatta yer alan bütün cezalar sokulmuştur**. Bunun anlamı, bu suça karşılık olarak talimatta bulunan, saha kapatma, seyircisiz oynama, para cezası, ödüllerin iadesi gibi cezaların tercihli olarak uygulanabilmesinin önü açılmıştır. Ancak kanaatimce, burada uygulanabilecek tek ceza, talimatın 36. maddesinde geçen ikame cezalarıdır. Bu maddede ikame cezalar olarak **para cezası** veya **ödüllerin iadesi** cezasının verilebileceği düzenleme altına alınmıştır. **Buradan çıkan sonuç, şike ve teşvik primine teşebbüs eden kulübe verilebilecek tek ceza para cezası ya**

³ Madde 58 (2)(a).

⁴ Madde 58 (2) (b).

da ödüllerin iadesi olacaktır. Zira düzenleme gereği, iki cezanın aynı anda uygulanması mümkün değildir.⁵

Takımların teşebbüsünde verilebilecek kademeli bir ceza olarak puan silme cezası da düzenlenmiştir. Burada “**kulübe en az 12 puan indirme cezası verilebileceği**” ancak maddede puan silme cezasının verilebilmesinin, olayın “**ağır ihlal**” haline girme koşuluna bağlandığı görülmektedir. Madde içeriğinde ağır ihlal hali tanımlanmamış yalnızca “**bahis hali**”nin ağır ihlal olacağı belirtilmiş ve ağır ihlal konusunda kurullara çok geniş bir takdir yetkisi tanınmıştır. Ağır ihlal halinin tanımlanmamış olması, uygulamada çok büyük problemlere yol açacağından ciddi bir eksiklik olmasının yanı sıra en az puan indirme haddi belirtilmişken, tavan haddinin belirtilmemiş olması yine bu maddedeki ciddi eksiklikler olarak görülmektedir. Kanaatimce **bir takımın, birden fazla şike ve teşvik primi teşebbüsü suçuna karışmış olma hali, ağır ihlal halini tanımlamaktadır.**

Talimata Eklenen 105. Madde:

TFF Yönetim Kurulunca, 58. maddenin değiştirilmesine ilaveten Talimata 105. madde eklenerek, “**yaptırımın ertelenmesi**” düzenlemesi getirilmiştir. Talimatımıza yeni eklenen bu madde ile bazı cezalar hariç olmak üzere, Disiplin Talimatında yer alan bütün cezaların ertelenmesi mümkün hale getirilmiştir. Ertelenmesi mümkün olmayan cezalar, **uyarı, kınama ve hak mahrumiyeti** olarak sayılarak müsabakadan men haricinde kişilere tanımlanan tüm cezalar erteleme kapsamı dışında bırakılmıştır. Ertelene süresi olarak 1 ila 5 yıl arası öngörülmüş, istisnai durumlarda ise bu sürenin uzatılabileceği belirtilmiştir. Ertelemenin anlamı, erteleme süresi içinde ihlalin tekrar işlenmesi halinde, hem yeni gereken ceza hem de ertelenen cezanın birlikte hükmedilmesidir.

Buradan çıkan sonuç, kişilere verilen hemen hemen bütün cezaların anında uygulanacağı, ancak kulüplere verilen bütün cezaların erteleme kapsamına alınmış olduğu dolayısı ile gündemimizde olan şike soruşturmasında Kurullarca takımlara bazı cezalar verilse dahi, bunların ne bu sezon nede önümüzdeki sezon madde 105 çerçevesinde uygulanmayacağıdır.

TFF tarafından yapılan son değişiklik ise; müsabaka talimatının 24. maddesinin d fıkrası üzerindedir, ilgili madde eğer bir futbolcu, şike eylemini yaparsa oynadığı maçta takımının yenilmiş sayılacağını ayrıca galibiyette aldığı puanın iki katı kadar puanın silineceğini düzenlemektedir. Bu maddeye eklenen yeni cümle ile teşebbüs halinde, puan indirme cezasının uygulanamayacağı hüküm altına alınmıştır.

Değişikliklerin Uluslararası Spor Hukuku Normlarına Uygunluğu:

⁵ Madde 36 (1)

Müsabaka sonucunu etkilemek ile ilgili eylemlere, uygulanacak cezalar, FİFA Disiplin Talimatında yer almaktadır.⁶ Buna göre, müsabaka sonucunu ahlaka aykırı şekilde etkilemeye teşebbüs eden kişi, maçlardan men edilir ve futbol ile ilgili her türlü faaliyetine yasaklama getirilmesi ayrıca para cezasına çarptırılması düzenlenmiştir. Eğer kişi bu amacı başarır, oyuncunun ya da görevlinin ait olduğu kulüp veya Federasyonun da cezalandırılacağı, ağır ihlaller için ligden düşürülme, puan indirimi ve ödüllerin geri alınması gibi cezaların uygulanacağı düzenlenmiştir.⁷ Bu hali ile bakıldığında, TFF'nin düzenlediği yeni madde içeriğinin FİFA düzenlemelerine bir ölçüde uygunluk teşkil ettiği söylenebilir de; eklediği 105. madde için aynı şeyin söylenebilmesi mümkün değildir.

Nitekim FİFA, Disiplin Talimatına göre; erteleme için hangi cezalarda uygulanabileceği tahdidi olarak sayılmış ve bunlar şu şekilde sayılmıştır:

- Maçtan uzaklaştırma cezası,
- Soyunma odaları ve yedek kulübesinden men cezası,
- Futbol ile ilişkili herhangi bir faaliyete katılmaktan men cezası,
- Seyircisiz maç oynama cezası,
- Tarafsız bölgede maç oynama cezası,
- Belli stadyumda oynamaktan men cezası.⁸

Ayrıca bu cezaların da, ancak cezanın süresi altı maçı veya altı ayı geçmiyorsa uygulanabileceği, uygulama sırasında da cezalandırılan kişi ya da kurumun önceki sicil ve o anki şartlarına da bakılacağı düzenlenmiştir. Bu erteleme için de ancak 6 aydan 2 yıla kadar uygulanabileceği belirtilmiştir.

Yine FİFA Disiplin Talimatında Federasyonların kendi disiplin talimatlarını, FİFA Disiplin Talimatına uyumlu hale getirmek zorunda oldukları belirtilmiş ve özellikle yukarıda saydığımız maddelerin mutlaka FİFA Disiplin Kurulu Talimatı ile uyumlu olması gerektiği vurgulanmıştır.⁹ Aynı maddede bunu ihlal eden Federasyonların cezalandırılacağı da hüküm altına alınmıştır.

Sonuç olarak; gündemimizdeki şike soruşturmasının Federasyon ayağının, her ne kadar ciddi bir değerlendirme hatası ile 16 takımın Disiplin Kuruluna sevki gerçekleşmiş ise de, bunlardan ancak bir kaçının bazı cezalara çarptırılacağı, cezaya çarptırılan kulüplerden dosya mahiyeti itibari ile sadece birinin eksi puan cezası alabileceği ancak alınan bu cezaların tamamının erteleneceğinden hiçbir zaman uygulanmayacağı rahatlıkla söylenebilir.

⁶ FİFA Disiplin Talimatı madde 69.

⁷ FİFA Disiplin Talimatı madde 69 (2).

⁸ FİFA Disiplin Talimatı madde 33 (1).

⁹ FİFA Disiplin Talimatı madde 146 (1), (2).